

Sygn. akt I CSK 323/17

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z wniosku H. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Aktywów
Niepublicznych w likwidacji w W.

o wykreślenie funduszu z rejestru funduszy inwestycyjnych,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 31 stycznia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 31 stycznia 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił wniosek [...] Bank Polska S.A. z siedzibą w W., będącego likwidatorem H. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Aktywów Niepublicznych w likwidacji, o wykreślenie tego Funduszu z rejestru funduszy inwestycyjnych. Sąd stwierdził, że nie zostały przeprowadzone wszystkie opisane w art. 249, 250 i 251 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r., poz. 1896, dalej: „u.f.i.”) czynności likwidatora poprzedzające, stosownie do art. 251 zd. 2 u.f.i. złożenie wniosku o wykreślenie z rejestru. Z dokumentów dołączonych do wniosku wynika, że likwidator Funduszu nie dokonał - stosownie do art. 249 u.f.i. - zbycia aktywów funduszu, umorzenia certyfikatów inwestycyjnych i wypłaty uzyskanych środków pieniężnych uczestnikowi Funduszu - luksemburskiej spółce K. S.C.S.p. z siedzibą w L. lecz zawarł z tą Spółką w dniu 7 marca 2016 r. umowę o świadczenie w miejsce wykonania (*datio in solutum* art. 453 k.c.), na mocy której przekazał tej Spółce aktywa funduszu w postaci akcji i udziałów spółek wymienionych w tej umowie. Sąd Okręgowy uznał, że wniosek o wykreślenie Funduszu, z uwagi na brak dokonania wypłat uczestnikom Funduszu w formie środków pieniężnych, jest przedwczesny, co prowadziło do jego oddalenia.

Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...]. oddalił apelację wnioskodawcy, dzieląc ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 249 ust. 1 u.f.i. oraz § 9 ust. 1 i 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie trybu likwidacji funduszy inwestycyjnych (Dz.U. nr 114, poz. 963 ze zm.), a także art. 251 w zw. z art. 249 ust. 1 u.f.i. przez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że w okolicznościach sprawy zbycie wszystkich pozostałych po zaspokojeniu wierzycieli Funduszu aktywów na jedynego uczestnika Funduszu w drodze *datio in solutum*, zamiast zbycia aktywów przez likwidatora i wypłaty uczestnikowi środków pieniężnych, nie spełniało wymogów z art. 249 ust. 1 u.f.i., a tym samym uniemożliwiało wykreślenie Funduszu z rejestru. Skarżący wniósł o uchylenie

zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...]. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi określa zasady tworzenia i działania funduszy inwestycyjnych mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasady prowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności przez fundusze zagraniczne i spółki zarządzające, zasady działania podmiotów zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także zasady prowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności przez podmioty zarządzające alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi mające siedzibę w państwie członkowskim albo w państwie trzecim.

Stosownie do art. 15 u.f.i., utworzenie funduszu inwestycyjnego wymaga nadania funduszowi inwestycyjnemu statutu przez towarzystwo funduszu inwestycyjnego (spółkę akcyjną), zawarcia przez towarzystwo z depozytariuszem umowy o wykonywanie funkcji depozytariusza funduszu inwestycyjnego, wydania zezwolenia przez Komisję Nadzoru Finansowego, zebrania wpłat do funduszu inwestycyjnego w wysokości określonej w jego statucie oraz wpisania funduszu inwestycyjnego do rejestru funduszy inwestycyjnych. Wpis ten ma charakter konstytutywny. Zgodnie z art. 16 ust. 1 i 2 u.f.i. jawny rejestr funduszy inwestycyjnych prowadzi Sąd Okręgowy w W.. Art. 17 ust. 1 u.f.i. wskazuje elementy składowe wpisu funduszu do rejestru oraz reguluje postępowanie w przypadku zmiany danych wymienionych w ust. 1. Wydane na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 16 ust. 3 u.f.i. rozporządzenia wykonawcze - rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 października 2004 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru funduszy inwestycyjnych, wzoru tego rejestru oraz szczegółowego trybu postępowania w sprawach o wpis do rejestru funduszy inwestycyjnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 226, poz. 2294) oraz obowiązujące od dnia 1 stycznia 2017 r. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie rejestru funduszy inwestycyjnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 2188)

zawierają tożsame regulacje w § 10, zgodnie z którymi Sąd rejestrowy bada, czy zgłoszony wniosek i dołączone do niego dokumenty zgadzają się pod względem formy i treści z obowiązującymi przepisami prawa, a także czy zgłoszone dane są zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, jeżeli ma w tym względzie uzasadnione wątpliwości. Z przytoczonych unormowań wynika, że sąd rejestrowy wypełnia funkcję ewidencyjną, informacyjną i kontrolną, realizując zadania związane z prowadzeniem rejestru funduszy inwestycyjnych (utworzenie rejestru i utrzymanie jego aktualności), zapewnieniem jego jawności oraz kontrolą zgodności z prawem przewidzianych ustawą czynności dotyczących funduszy w zakresie istotnym z punktu widzenia wskazanych wyżej funkcji sądu rejestrowego.

Art. 249 ust. 1 u.f.i. przewiduje, że likwidacja funduszu inwestycyjnego polega na zbyciu jego aktywów, ściągnięciu należności funduszu, zaspokojeniu wierzycieli funduszu i umorzeniu jednostek uczestnictwa lub certyfikatów inwestycyjnych przez wypłatę uzyskanych środków pieniężnych uczestnikom funduszu, proporcjonalnie do liczby posiadanych przez nich jednostek uczestnictwa lub certyfikatów inwestycyjnych. Ustęp 1a tego artykułu stanowi, że w przypadku gdy rozwiązanie funduszu następuje z przyczyny, o której mowa w art. 246 ust. 1 pkt 10, za zaspokojenie wszystkich zobowiązań funduszu przejmowanego, które pozostają po przeniesieniu jego aktywów netto na zagraniczny fundusz przejmujący, w toku likwidacji funduszu odpowiadają solidarnie towarzystwo zarządzające funduszem przejmowanym oraz fundusz przejmujący lub jego spółka zarządzająca. Według art. 249 ust. 2 u.f.i. zbywanie aktywów funduszu powinno być dokonywane z należyтым uwzględnieniem interesów uczestników funduszu inwestycyjnego. Natomiast ust. 3 tego artykułu przewiduje, że środki, które pozostały po zakończeniu likwidacji, których nie można złożyć do depozytu sądowego ani nie można, ze względu na ich wartość, rozdzielić pomiędzy wszystkich uczestników funduszu, likwidator przekazuje na rzecz wybranej przez siebie organizacji pożytku publicznego. Wydane na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 252 u.f.i. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie trybu likwidacji funduszy inwestycyjnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 114, poz. 963 ze zm.) przewiduje w § 9 ust. 1, że likwidator sporządza i przedstawia Komisji, w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu dokumentów i nośników informacji, o których mowa w § 6 ust. 1, harmonogram

oraz sposób dokonywania czynności związanych z likwidacją funduszu, w tym sposób podejmowania decyzji dotyczących zbycia aktywów funduszu oraz ściągnięcia jego należności, a także sposób i kolejność dokonywania wypłat środków pieniężnych wierzycielom oraz uczestnikom funduszu. Według § 9 ust. 6 rozporządzenia, na podstawie harmonogramu likwidator zbywa aktywa funduszu, dokonuje ściągnięcia należności funduszu, zaspokaja wierzycieli funduszu oraz umarza jednostki uczestnictwa albo certyfikaty inwestycyjne przez wypłatę uzyskanych środków pieniężnych uczestnikom funduszu.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że w jego ocenie w rozpoznawanej sprawie powstało istotne zagadnienie prawne, a mianowicie czy przepisy art. 249 ust. 1 u.f.i. oraz § 9 ust. 1 i 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie trybu likwidacji funduszy inwestycyjnych przewidują bezwzględny obowiązek likwidatora spieniężenia aktywów funduszu i wypłaty uzyskanych środków pieniężnych na rzecz uczestników funduszu proporcjonalnie do posiadanych przez nich jednostek uczestnictwa lub certyfikatów czy też jest dopuszczalne doprowadzenie do wygaśnięcia zobowiązania funduszu wobec uczestnika także w inny sposób, w szczególności przez *datio in solutum* (art. 453 k.c.) i przeniesienie na uczestnika funduszu aktywów funduszu *in natura* w miejsce wykonania pierwotnego zobowiązania. W uzasadnieniu podstaw kasacyjnych wnioskodawca wskazał, że tytuły uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym inkorporują wierzytelność pieniężną uczestników funduszu o wypłatę środków pieniężnych przypadających na posiadane tytuły. W razie likwidacji funduszu uczestnikowi funduszu przysługuje w stosunku do funduszu prawo żądania spełnienia świadczenia pieniężnego, jeśli po zaspokojeniu innych wierzycieli, pozostały w nim jeszcze aktywa. Zdaniem wnioskodawcy, skoro uczestnika i fundusz łączy cywilnoprawny stosunek zobowiązaniowy, to jego strony mogą doprowadzić do jego wygaśnięcia w każdy dopuszczalny przepisami kodeksu cywilnego sposób, w tym także w drodze *datio in solutum*.

Z tym stanowiskiem nie można się jednak zgodzić. Likwidacja funduszu inwestycyjnego jest wysoce sformalizowanym postępowaniem zmierzającym do zakończenia działalności funduszu oraz zaspokojenia jego wierzycieli, po przeprowadzeniu którego następuje rozwiązanie funduszu i jego wykreślenie

z rejestru funduszy inwestycyjnych, stąd szczególnego znaczenia nabiera kompletna i spójna regulacja prawna obejmująca przesłanki otwarcia likwidacji, jej cele, procedurę przeprowadzenia oraz nadzór Komisji Nadzoru Finansowego nad jej przebiegiem. Art. 249 u.f.i. zawiera sekwencję obligatoryjnych czynności likwidatora funduszu. Zgodnie z art. 251 u.f.i., o dokonaniu czynności określonych w art. 249 ust. 1 i art. 250 u.f.i. likwidator niezwłocznie zawiadamia Komisję Nadzoru Finansowego. Po dokonaniu tych czynności likwidator składa wniosek do sądu rejestrowego o wykreślenie funduszu z rejestru funduszy inwestycyjnych. Przepisy te mają charakter kognitywny, powinny być wykładane i stosowane w sposób zgodny z ich językowym znaczeniem, tak jak uczyniły to Sądy obu instancji. Należy zauważyć, że regulacje u.f.i. mają w przeważającej części charakter publicznoprawny i służą ochronie nie tylko interesów wierzycieli funduszu, w tym jego uczestników, ale także ochronie szeroko rozumianych interesów uczestników obrotu finansowego. Nie doszło więc do naruszenia przez Sąd drugiej instancji przytoczonych w skardze kasacyjnej norm prawa stąd orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).